

Teolog. 8479.

AVGVSTA NOWA
AVGVSTINA SWIĘTEGO
M A T K A

50^{cc}

Prawdziwey Mátki,
ZYWY OBRAZ
MONIKA S.

Przy dordczney Vróczystości swoiej,

w WARSZAWIE

w Kościele Swiętego MARCINA

v IV. Oycow Augustinianow

Pánegyrikiem, Káznodzieyśkim

Ná Przykład wſytkim Mátkom.

WYSTAWIONA

St. Barensi 9 w. c.

Dniá IV. Maiá, Roku z Mátki vrodzone-
go Bóga M DC LXXX.

z pozwoleniem Stárszych.

autor Graborowski

w Warszawie, drukował Károl Schreiber.

AUGVSTA, dicitur SANCTA, & digna; quam
Religiosâ quadam veneratione, obseruatio-
neque colamus. Ambr. Cal.

Augusta zomie ſę Swieta, y godna : ktoreybyſmy
nabižna Czeſć, y poſſanowanie, czynili

41538-
L

Deus quando exſuſcitat CORPVS, MUNDO
REDDIT, quando exſuſcitat ANIMAM, SIBI
REDDIT. Aug. in Psal. 70.

Bog gdy wſkrzeſſa Cięlo, ſwiātu oddāie : gdy
wſkrzeſſa Duszę, sobie przywraca.

Approue Conuentui Rato in eſſe ad ordinis
Ord. Min. I. Fin. ob. anno 1694
In Stanislaus Grodinius
vicarius proo. W

JASNIE WIELMOZNEY PĀNI
J E Y M O Ś Ć I P A N I
HELENIE THEKLI
z Tęczynā
H R A B I N Y.
Na Wiśniczu y lāroslawiu
L V B O M I R S K I
WOIEWODZINY KRAKOWSKIEY
Sandomirskey, Zatorskey, Ryckiey,
Niepołomiskey &c.
S T A R O S C I N Y.

Augustę Nową, Augustiną Wielkiego Mátke;
Prawdziwey Matki, Zywy Obraz, presen-
tue Wm. MM. Páni, Monike S. Gárníe sie v-
myślnie Mátka, do Matki; Płaczaca, do Płaczacej: Nie
żeby Boleści, do Boleści; tż, do tż, przylewata: ale żeby po ro-
wnych čieszkosciač, rownymi sie z Wm. MM. Pánia, y
Nádzieiami y Poćiechámi džielitá. Płakata Ona,
y nie raz optákaneego Augustiná swego, wyptakata. tyle
rázy z bolescaago rodzac: ite rázy z Obecnego Chorob, ábo
Młodości, niebespieczenstwa, boynymi, dżywidaſſy tżami,
wydzwigneta. Płakatas y Ty láśnie Wielmožna Mátko,
Wielmožnego Jozefa swego, y nie raz optákata: tyle kroc tż-

mūmu smem Žywot dāiac ; ile kroć ſeze ſliwieś go nā Dawcy Žywotá, wyptákátá ! Nie mogt zginać Augustin, Syn ták wielkich łez. Życ będzie y Wielmožny Stároſta Sandomirski, ták ciepta łez. Mácier zyñskich roſa tyle kroć, ožywiony ! Doczekáta Izawa Mátka Moniká ſ. wiek ſzych niž prágnetá z Augustiná ſwoiego Počiech ; Gotnia ſię y Tobie po ták troſkliwym pieczotowaniu, wielka čizba, nie poiedynkiem, z Jedynaká Twego, Ochłody. ktoremu ja Žyczliwe zápisuje Votum :

Crescat vt, Accrescens, rutiletq; Augustior Orbi,
Augustinus erit. Sibi, nam quoque, Lacryma Mater !

Niech będzie Augustinem Iozef bierzmiowany

Bo / tyle kroć / zrodzony / ile wyplakany !

Przyimyže láśnie Wielmožna Woiewodzina, ten Žywy
Prawdziwey Mátki Konterfet : Ktory, gdyś inż dawno,
nie martwemi farbami y čieniami ; ale podobna we wſyſtkim
Monice ſ. troſkliwością, sámá w ſobie odmatowałá : po-
dobnymi obiásniſ, y ozdobis Rádościámi : ktorych ja w-
przecymie Žyze

Wm. M. M. Páni y Dobrodžieyce.

Vnížony Slugá
Adam Przeborowski Soc: I E S V
S. y T. I. K. M.

KAZANIE

Dedit illum Matri suæ. Luce 7.

Dat go Matce iego. Napisał Lukasz S.
w Rozd. VII.

SAcney iedney Páni / dal džis p. Bog/nád spo-
džiewanie / Syná. Z wielka bolescia / go ro-
džilá; nikt nietušyl/ žeby byla porodžilá! Dedit
illum Matri suæ dal go iednak / Pan Milosier-
džia / szczesliwie džis / Matce iego! Vrodžila tá zacna
Páni/ bez pologu/syná. Vrodžilá go/bez Nežá/Wdowá.
& hæc erat vidua! Vrodžilá Synaczka tego/ nie dziecie/
nie drobne niemowle; ale/ktory záraz byl adolescens, pod-
rostek/ Młodzieniak! & resedit, & cæpit loqui. záraz
o swey mocy wstawa / siedzi/ mowi! A co narydžiwniey:
iednegosz tego Jedyńaczka/dwá rázy vrodžilá! Vrodžilá
go naprzod/ z Nežem w domu/niemowleciem; po smier-
ci Pána Oycá/ w kilka lat/ iuž podrostek/iey vmarł/ má-
tke w-powtorzonym sierocwie/ y nieutolonym žalu/zó-
stawiwsy. powtore go džis/ na drodze mieystiey/ na vli-
cy/ blisko bramy/w-oczach wsyskiego Miasta/iuž Mlo-
dzeniak! / z wielka bolescia vrodžilá! A oraz z nim /
wsyskie pociechy stárości swoicy; wsyskie vtontento-
wania / wsyskie szczescia / y rádosci swoie; ktore iey /
z vimeriacym/pomarly byly/odrodžilá. Džipy! Dži-
py! ktore wsystkich przestrászyly! accepit omnes timor!
Džipy! ktore/ wdzieczne p. Bogu Magnificat zaspiewa-

ty / Magnificabunt Deum ! Dürü ! Etore tak slawna
Mátkę/ tak slawnego Syna po wszyskiem świecie użycy-
niły ! Exiit hic sermo, de eo, in omnem circa Regionem ! A
ktoraż to tak szczęśliwa/tak szczęśliwie rodzaca Mátka :
Jedna tylko w Ewangelij. Jedna Naimka , nie Nay-
mitka/iedna z Naim , nie z Naymu/ Mátka. Jedna plá-
cząc zmärleg Jedyńka/pociechę/od Dawce żywotą/ode-
brala : Noli flere--- dedit illum Matri sux. Nie placz; o to
masz Syna ! To iuż inßey tak szczęśliwey/ na świectie/
Mátki/ niemasz : Pytać sie ja/o drugiey/ koniecznie be-
de. Chocby mi też do Cudo-plodney / do džiwo-rodey
Afritki/ przez ryczace Lwy/ przez džikie Tygrisy/ przez dra-
piezne Lämparty/ przedzierać sie/po nie. A dopytaroszy
sie oniey/w dalekiey Tágascie/tu ja wam/dniu dzisiejsze-
go/džiwniejsza/ y szczęśliwsza / niż ta w Ewangelij/ slo-
wy Augustina swietego / lib. Confess: slawie. Nic nie-
wątpiąc / że y tu / sprawdzi sie : Magnificabunt Deum:
na podziękowanie Bogu/ na powiñszowanie Kościolowi
świętemu/ y całemu światu ; wozłeczne Magnificat, za
tak żacna Mátke/wesolo zabrzmi. Ktorey gdy sie dobrze
przypatrzycie/ rádżi nierádżi / wszyscy ja Augustam Ma-
trem Nowa Augusta żywotacie/ ktora iednego powtore
rodzac Augustina, wielkiego w Kościele Bożym / Bistu-
pa y Doktorā/ tyle Augustinow, tyle Augustow, ile Augusti-
nianow vrodzilā. A. M. D. G. Ua wiejsza chwale Boża.
Ua przykład wszystkim Mátkom. Mátko Przedziwnia/
bo oraz Pámo/ bez grzechu poczęta/ dopomoż proszę.

Nie kázdac ro Mátka/ co rodzi nie: nie kájda Mátka
choć ma wiele Džiatek ! Jeżeli tylko kózde dżecie swoie
raz vrodzi; nie rodzi/ ale gubi/ bo wprzod na śmierć stá-
znie/

znic/ niz vrodzi : gdy smiertelnego potomka rodzae; na
perwia go/ná nienchronia smierc/ná nie perwony/nie trwá-
ly/ nad wssytkie dymy/ y wcpory / przedzej guncy / wy-
dawa/ żywot. Lwica / taka Matke Bog przez Proro-
ka zowie Ezech. 9.2. Mater tua lexna. A teżeli nie Lwi-
ca / to tylko Matciorka nie matka, abo ieżeli ja Matka
názwać/ to ja názwać lewa.

Gen. 3. 20. mowi Pismo : Vocauit Adam nomen
vxoris sua Heva . Nazuł Adam, Zone swoie, lewa.
Poti Panna była/ ta pierwsza Iey Mośe w Ráiu / imie
iey bylo Virago Męzcycá/ abo meżna iakaś Dámá ; a te-
raz kiedy iuż zameżna/ nie meżna/ ale Jewa ! Przez co tak
piekne / tak meżne / tak dobre Imie strácila : przez to że
Panna Virago była / bárzo sie nad pleć swoie meżylá/
męsczyznielá. bespieczniejsza nad stromność / nad stan
Páninsti Panna. Tak wielki Posak Pan Oyciecię ná-
znaczył. Nie ieden klucz/ nie jedno Królestwo/ ale tyle/
ile na swiecie Królestwo / bo wssytek świat ! Wssytkie
kleynote y ozdoby : wssytkie dostatki/ intraty/ dochody
Kastyie/ de omniligno. Oblápilász tež Pana Oycá / za-
noszki/ ta Pániecta : Podziękowálász za tak wielka hoy-
ność/ Dobrodziejowi swojemu : Podniostlász myśli swo-
je/ do Nieba : Dálász serce swoie / w zastaw wdzieczno-
ści/ Bogu swemu / nic takiego ! Pyaña zaráz vroda.
bespieczna y nadeta dostatkami. Obaczyszy sie / že Je-
dynaczká/ że dziedziczka/ że bez Páni Matki. Wiec pro-
znowac/ wiec biegac tylko po Ogrodach; wiec w dwor-
ność/ w discursy niepotrzebne / w niebespieczna Conver-
sacya/bá y w szepcy/ y w skodliwe przeciwko Panu Oy-
cu Tlaktaty/ z Weżem wdawac sie ! Ledwie żrećowana

Adámowi záraz ná tak wielkie spezy straty przyszlego
Małżonka wyciągnawsy ; pierwey substancja iego ;
pierwey swój posag przeiadła niż zamezna została a za-
tym Imie mężne straciła bo się bärzey Virago, niż Virgo
pokazałowała bo nad plec swoje wiecze sobie przywla-
szala. Badź że teraz Jewa zamezna gdyś nazbyt chcią-
la dydż Panna mężna. Pytam sie przecie : Coto iest Je-
wá : y czemu Adam Jewa nazwał żone swoie : mowí
Piśmo / Vocavit eam Heva, eō quod Mater esset cuncto-
rum viuentium. Jewa z 3ydowskiego iezykā toż iest / co
Życie / żywot. Názwałże ja Jewa / to iest żywotem / że
Mátkā została wssyktich żywiacych. Szere to /
mily Adámlie / pochlebstwo / szere pochlebstwo ! żone
twoia Heva ? Vita ? Życie ? Żywot ? Mátkā żywiacych ?
A ona pierworodnego potomka powiła / nie inšego tyl-
śmierē Morte morieris. Puluis es ! A ona nássepniace / które
bedzie rodzić / potomki / razem wssyktie / pierwey niż te
poczelā / potrula. A ona / y čebie / y siebie / y wssyktko po-
kolenie ludzkie / w iednym iabku ziadła ! Temutha / Ne-
vetha ; to iest smiercia i názwać bylo. Vocavit nomen
vxoris suę Heva, id est, Vitam. Názwał ja Jewa / to
iest żywotem ! Wielce ręzony Biskup Awile / Alphonsus
Tostatus. te słowa : eō , quod esset Mater viuentium. tak
tlumaczyc : id est Mater omnium miserorum --- omium
miserabiliter viuentium. Mátkę zostaławala / ale mis-
eratow ! Mátkę tych / które na wssyktie / biedy / głęstki /
nieczęscia ; na wssyktie najokrutniejsze smierci rodzić
miała ! Ule wedle Stánu Pána ; imieniem też tylko
Mátkę / a rzecza sama Gubieielka / Žaboyczyna / slo-
wem Mátkę / ale Jewa !

Anno

A Monikā swieta/ iaka też Mątka była : Niech nam
pierwey powie Augustin swiety / [lib. 9. cap. 9.] iaka
Pannā była : Educata pudicē, ac sobriē, subdīta Parenti-
bus. Wychowana wstydliwie, poczciwie, trzeźwo ; postuſna,
powolna, poddana Rodźicom. Wielkie Elögium ! piekna/
Panny pochwala ! Źa nay wieksza to częśc Posagu stoi :
Panna dobrego wychowania ! Niemiälā tego zalecenia / ta
pierwsza/ na świecie/ Pannā ; bo żadnego zgolā niemiälā
ćwiczenja ; żadnego wychowania. Tego zas miec nies-
moglā/ bo bez Pani Mątki była. Aczci nie zawsze/ Ma-
cierzyńskie ćwiczenie / bywa lepsze / abo chwalebniejsze /
niż obce. Dobre ćwiczenie v Pani Mątki / ieżeli Pani
Mątka dobra : ieżeli nie dobra : arcy zle / v ćwiczeniu /
bydż musi. Bo sicut Mater, ita & filia eius. mowi Duch
s. Ezech. 16. 44. A swiety Zakonu Baznodzieyistiego
Wincenty : Mater venalis, docet vt sit filia talis. Jaka
Matusia/ taka Hanusia/ taka v Basia v Basia ! Prze-
dayna Pani Mątka : da sie kupić v Coreczka ! Pani
Mątka/ często w affektach Duchownych : imie sie Du-
chowienstwa v Corka. Lubi bärzo Dobrodziyka iagodee
nie oderwiesz v Panientki / od kieliszka. Pani Mątka o-
chotna w domu gospodyni : nieodbijesz od Ochoty / od
Conwersacyi Panny / w domu v okrom domu / w Koście-
le v w gościnie : przy stole v w łacie. sicut Mater ita
& filia eius !

Znac że Pani Mątka džisieysey swiety Moniki / by-
ła bärzo poczciwa/ bärzo ostrożna Pani ; znac że nic be-
spiecznego / nie czynila / nie mowila / coby oko / abo v-
cho niewinne/ Coreczki/vražic moglo. Educata pudicē !

Naymilsze Panie Mątki ! iako ćieszti rachunek/ Bo-

gu swemu/ oddacie/ za Dziatki swoie! ieżeli im/ miasto
ćwiczenia/agorzenie dacie: miasto potarmu/truciecie-
Wzięscie/ drogi bärzo deposit / od Bogą/ do wiernych
rat/ Dziatki/ y niewinność Dziecinna; ktorą/ przez nie-
ostrożność swoje / przez zbytnie / bespieczenstwo/ z mło-
dziechmychiesze/ serduszek/ częstotroc wyganiacie! Bo
żeżad že owo : że ieszce Panienka/ dobrze wymawiać nie-
umie/ niemoże ; a przecie iuż nic nie mući / tylko Saloty/
amory/ ložnice : Oniczym nie diszkuruiue ; tylko o kawá-
lerach/o rozwodach/ o latach ; dluo iey ieszce czechac :
Co od Pani Matki nie ostrożney/ słyszy/ podobno y widzi/
to umie / to mowi ! A ieżeli nie od Pani Matki/ to od o-
wych Piastuneczek / od starszych owych / owych boday
Panieneczek / tego sie dzieciecie uczy / y predzey iuż pacie-
rzá/ nauczy. A Pani Matka na strasnym sadzie / że to
widzac / słyszac / milczala / przegladała / a podobno ie-
szce chwalila ; surowy rachunek / oddać / y sprawić sie/
o to/musi ! O ieżeli tak bespieczne iuż Dzieciecie - Pewnie
dorastajaca/ przy tey/ abo przy owej Conversacyi/ bedzie
swawolna Panna. A niechybnie potym/ y potym / kiedy
za maž poydzie / bedzie rospustna Mażatka. Nieda iey
rädy/ ani Maž/ ani wstyd przyrodzony/ ani nieslawá/ ani
boiasii Boża. Na pewne hatalsy/ na pewne rozwody ta-
ka pewne na Robiercu stanawisz slub wezwie.

Monika swieta Educata pudice, ac lobrie. Poczciwie
wstydlowie/ trzeźwo/ wychowana. Znac że iey Matu-
śia pod Chelmem niechodzila / kiedy Corecka trzezwa
byla. Znac że Pani Matka / Rodzicom sánomala / y
posłusznia im byla : kiedy Posłuszeństwa / uczciwości
Rodzicow/ Dzieciecia swego/ nauçyla ! subdita Paren-
tibus,

tibus. W takiem ćwiczeniu rosta : w takiem ćwiczeniu y
Meżā dorosła. Monika swieta. Taki stromna Panna !
Obaczny iaka Meżatka : iaka potym y Młatka byla :

1. Petr. 3. 6: Zadnia iedne Pania napierwszego Patriarchy Abrahama żone ; na Wizerunku / naprawytku wssy-
stkim zamezonym Piotr s. wystawnie / Sare. Dyczac
wssystkim Meżatkom / żeby byly / sicut Sara, iako Sará.
Jakaś byla ta Sará : Pismo swiete Gen. 12. 11. po-
wiada : że bárzo piękna. Co y Maż iey przyznawa :
Noui, quod pulchra sis mulier. Tak piękna ! że ta pie-
knoscia nieraż w trudnośc / y w niebespieczęstwo śmier-
ci / Paná Małżonka starego / swego Abrahama wprá-
wilá. Cum viderint te Agyptij --- interficiet me & te
referuabunt ! Dla Bogá, mila Saro, nie pokazuj sie, bo gdy
cie Egypecyanie obacz, zabija mnie, a ciebie wezma ! Dla
tak wielkiej Piękności / porywali ja / Pharaonowie / po-
rywali Abimelechowie ! A przecie Piotr swiety / mowi /
aby wssystkie Meżatki / byly / iako Sará. Siadz / tak
piękne / iako Sará ! O mily swiety Apostole gdyby Ko-
nieczna potrzeba byla / żeby byly piękne. Nie każda tego
choćby chciała dokaże. Nie podobnac to w Diiane prze-
dzierzgnac / ieżeli sie / Arachna / urodziła ; Daremne / choć
naydrożże Oleyki ; ieżli raz pod Wode zmadowano.
Nie dodadza Candoru żadne bielidla / co brudno Naturę
zfarbowala ! Niestepnie rady swoiey Piotr swiety ;
żeby wssystkie żameżne były / tak piękne / iako Sará.
Coś Sare piękna wzynilo : y iako / tey piękności / od niey /
dośćać : Considerantes in timore, castam conuersationem.
Bądziecie / mowi / piękne / iako Sará ; ieżeli sie od niey /
czytley Conwersacyi / w boiązni Bożej / naučycie. Tak

piękna Sárá ! w tákich niebespieczęstwach / dla pie-
knosci / że ja pierwšy świata Pánowie / porywali !
przecie ie dnak żadney zmewagi / żadny obelgi / żadney
nawet zley slawy / poczciwość iey Małżensta nieodno-
sta ! Wszyscy oni Porywacze iey / iawnia a nagała kare / y
plagi Bostie dla niey cierpiac / nietkawshy sie iey / z wiel-
kim strachem / Nieżowi ia oddawali. Tát Bog strożczy-
stości / Cnote / Wiare / y poczciwość iey Małżensta / koro-
nował ! Sicut Sara, Badziess tát piękne iako Sárá.

Bedziecie / mowią daliy Piotr swiety pięknemi / iako
Sárá / ieżeli sie stroić bedziecie iako Sárá : wtesz im gray
Apostole swiety. Nie trzeba żadney na to námawić / nie,
Rowzem chocbyś námawiał / chocbyś prośil ; bá y nay-
mował y płacił ; żeby sie niestroily. nie námowisz. Rá-
dziby niebożeta / Pánowie Nieżowie / żeby sie / nie ták
bárzo stroily / żeby stroiem swym / substancji ich / y dzia-
tek / nie suszyły ; ale nie poradza. Musisz ie ty sam Apo-
stole swiety stroić ; chceszli : żeby ták pięknymi były / iako
Sárá. Non sit extrinsecus capillatura , aut circumdatio-
auri, aut indumenti vestimentorum cultus. Nie tresidlá /
nie gársety / nie peruczki / nie muški y niewidziec iakie kor-
nery : nie złote láncuszki y manelki / nie perły / nie kleyno-
ty / nie bogate Måterie / pięknemi was / rózyna / (mowią
Piotr s.) nie. sed qui absconditus est cordis homo, in incor-
ruptibilitate; quieti, &c modesti spiritus, qui est, in conspectu
Dei, locuples. Bogata / nie z kramu / Måteria ; ale spoko-
nego / stromnego Duchá / nieskazitelność ; bogata / wewnie-
trzna / w sercu / przez ciechosc / y vniżenie / krasa. Tá / pię-
knosc ; ta / powierzchowna vrode ; w oczach ludzkich / czyni.
sicut Sara, iako Sárá. Tát piękna Sárá : przecie sie
z vrody

z vrody swey/ nie nadyma/ innych/ okiem nie przenosi/ leka
ce nie waży! Tak piękna Sará/ że wyższych stanow y
najwyższych/ Oczy/ ráde na nie patrzaly: przecie Mał-
żonka swego/ choć starego/ lekce sobie nie waży! ale Obe-
diebat Abrahæ, Dominum eum vocans. We wszystkim
posłusznia Abráhámowi; nie iako Małżona/ ale iako Pana/
słuchala/ Pánem go zwala/ za Pana miała. Coż z tego?
Similiter mulieres, subditæ sint viris suis, mowipiotr s.
Chcacie zacne Panie/ pięknemi bydż/ iako Sará Wię-
ry/ y czystosci/ dochowycie Małżonkom swoim/ iako
Sará. Stroycie sie/ w nieskazitelnośc pokonu wewnę-
trznego/ w stromnośc/ y użycie duchā; iako Sará.
Szamyycie Małżonkom/ słuchaycie ich/ iako Panow
swoich/ y słuscie im; a bedziecie pięknemi/ y świetemi/
iako Sará.

Obrocieś teraz Oczy na Monice święta. Tradita
viro, serniuit veluti Domino, mowip Augustin święty. lib.
9. cap. 9. Wydana za Małżonka/ słuzylā Małżowi iako Pá-
nu/ toč iako Sará. Nie czynila sie Pania/ Małżona swego;
niewdziierala sie/ w rzady iego; Nie żałzywala/ prze-
ciwko zdaniu Małżonka/ widzi mi sie swoiego/ choć sie
ię też co innego/ a pod czas/ lepszego/ co zdalo. serni-
uit veluti Domino. pokornie/ we wszystkim/ słuchala/
słuzylā/ iako Panu. Wydana za Małżonka/ insey Wiary/
za Poganią/ za głowiętką/ wielce gniewliwego. slu-
zylā mu/ iako Panu. Tolerauit cubiles iniurias, nullam
tamen de hac re, cum Marito, habuit simultatem. Exspe-
ctabat enim Misericordiam Tuam, super eum, vt in te cre-
dens, castificaretur. Wiedziala/ y to/ y owo/ na Małżon-
ka swego/ a nie tylko wiedziala/ ale też y widziala/ że so-

bie pod czás / pozwalaf / (iako iescze na ten czás Pogá-
nin) co / nie moglo bydż / tylko z Krzywda Małżeństwa:
żadnego iednaka poswarku / żadney kłotnie / y niezgody / o-
to / z Meżem / nie wszchnala ; ale służyła / iako Pánu/
proszac zań Páná Bogá / cętkiąc rátunku z Niebá / du-
faiac Bogu swemu / że go on sam náwrociwszy / miał
powściagnąć. Sategit illum lucrari tibi ; loquens te illi,
moribus suis. **U**siłowala / Meżá swego pozystać / Pá-
nu Bogu ; stárala sie go / do prawdziwej Wiary / ná-
wrocie ; nie disputuiac / nie vrágaiac / nie násmiewaiac /
ani przymawiajac ; ale proszac Páná Boga / za niego ;
ale opowiadaiac mu / ciebie Bogá prawdziwego ; Wiad-
re swieta / nie iezykiem / nie słowy ; ale swietymi obyczá-
iami ; powolnością / vniżonością / vkládnoscia / cierpli-
wością swoią. Wedle rady Piotra swietego / aby Me-
żowie inszy Wiary / per conuersationem mulierum / lucri-
fiant . . przez swieta / Son swoich / Conwersacya / pozy-
stani / Pánu Bogu / bywali.

Gdy sie Maż / choć bez przyczyny / rozniewał. No-
uerat non resistere irato ; pokibyl w Assetcie / nigdy mu sie /
namniejszym słowkiem / nie sprzeciwiła. Dopiero / kiedy
opłonal / gdy sie vspokoil / rationem facti reddebat / sprá-
wiała sie pokornie / Meżowi swemu. Tymi tak swie-
tymi / tak pięknemi obyczaiami [mowi Augustin swiety]
eam pulchram faciebas, & reuerenter amabilem, atque
mirabilē viro. Dodawales iey Páne Boże / Brasy / Dro-
dy / Ozdoby ! Pietnas ia / wdzieczna / y przyiemna / a prá-
wie przedziwna / w oczach Meżá iey stawial.

O tos Monká swieta / piętna byla / iako Sára / bo
obyczaje miała / iako Sára / służac Meżowi swemu / iako
Pánu /

Pánu / iako Sárá! Dzívomály sie inše Afrikánskie
Mátronu wiedzac iakiego / iak zlego y gniewliwego
Mežá miálá: že przecie tego nigdy słyszeć nie było/ aby
Pátricius (ták zwano Mežá iey) Monike / nie tylko
vderzył/ ale/żeby sie przynamiey/zámierzył na nie. Nie-
bylo nigdy słyszeć/ aby iaka/ choć na ieden dzień / niesna-
stá/ medzy nimi trwałá. A one/choć nierownie lepszych/
y láskawych Mežow miály / z lamentami / z swámká-
mi/ z rázami/ z guzami; właśnie/ iako by dopiero/ z sture-
mu Nieprzyjacielstiego / wysły / przychodziac do Mo-
níki: illæ arguebant, Maritorum vitam, hæc illarum lin-
guam. One przed Moníka nárzekaly na Mežow swo-
ich/ ona ich iacyt strofomála / wczoc ich sekretu / iako so-
bie / láskawych mežow/ czynic miály : Superbire aduer-
sus Dominos suos non oportere. że sie nigdy nie trzeba na
Meže swoie pycha vnosic/nie trzeba hárdzićę z Pánym swy-
mi postepowac/ ale słuchac/ slużyć/ iako Pánom / w po-
korze w cierpliwości ! Ktore iey vsluchaly / (mowi Au-
gustin swiety) expertæ gratulabantur : Blogo im było.
A ktore Ernabne były / subiectæ vexabantur. zawsze iak
po krwawey potrzebie/ abo po sturmie/plagarum vestigia,
etiam de honestata facie, gerebant, co oberwály/ nie muß-
kami/ ale całymi plastrami wydawály / a to że Mežow
swoich mieć za Pány / y slużyć im iako Pánom swoim
niechciály.

W ták zgodnym Małżeństwie dal im Pan Bog Sy-
now. Osobliwy Affekt / miał Ociec / do Augustina; i
widząc w nim bystrość / y ostrość dowcipu / poietność;
dla ktorey pragniąc y spodziewająac sie/ z niego swieckiey
pociechy / wieksze nad fortuny swoie / naklady/ na lożyl
pilnie

pełnie się starał : non qualis essem Tibi , dum mo-
do essem desertus, vel desertus potius, à cultura Tua, Deus!
lib. 2. c. 3. mówi o sobie : Starał się Ojciec / nie iaki-
bym był / w oczach twoich / Boże ; czy dobry : czy zły :
ale tylko / byłem był / iako naywymowniejszym Kraso-
mowca / choć opuszczony / choć odrzucony od łaski Twoiej!

Ta dzisiajsza w Ewangeliu Matka / z wielką bole-
ścią / bo gorzko płaczac vrodziła dzisiajszego Jedynaka.
Bo gdy to na Pánu Jezusie wyplakala / że zmęczonego cu-
dotwornie ożywiony oddał iey / kázmi go przez oczy wy-
lewając / powtórnie vrodziła. Ale coś potym : kiedy ten
Synaček na śmierć poślarem / choć znówu vrodzony /
choć wstrzeszony / skazany : na to zmartwych wstał / żeby
zmąrł / bo śmiertelny zmartwych wstał. Szczęśliwsza
Matka Monika święta. Eulabat ---- cum gemitu quæ-
rens , quem cum gemitu pepererat. y ona / nie utulonie
plakala ; iako rodząca ieczala ; z bolescia go szukajac /
ktorego / zbolescia przed tym / vrodziła. Umąrł byl
Augustin / nie na ciele / Matce / abo światu ; ale Bogu na
duszy ! w Kacerstwie Mánichejskim / w złych oby-
czaiach / arcy w niebezpiecznych nalogach vwięklany ! O
Boże ! z iaka bolescia go rodziła / żeby Bogu byla
vrodziła.

Job święty cap. 1. v. 5. Nie kontentujac sie / że dżiatki
swodie / raz na pociechę swoje / vrodził. Co dżien ie Pánu
Bogu rodził. Consurgens diluculo offerebat holocausta
pro singulis ; dicebat enim : ne forte peccauerint filii mei.
Storo świt porywał sie z łóża swego / wypadał z po-
koju naprzod do ofiary Świętej : kazał woły bić bár-
ny rzeźać / koźły palić / na ofiarę Pánu Bogu za kaž-
de

de/z osobna/dziecie. Obawiaiac sie/zeby ktory Synaczet/
abo Coreczka przez grzech P. Bogu nieumarl. Zaczym
oflary krewawe/ za wszystkie/ y kazde dziecie z osobna/
codzienne ie/ ile z niego bydż moglo/Bogá za nie bla-
gaiac/ odradzal.

Podobnym sposobem / y Monika S. Bogu rodzila
Augustyna. Krewawe zaň Ofiary/mie Kozlow y Bara-
now/ ale serca swego ofiaruiac. De sanguine, cordis Ma-
tris meæ, per lacrymas eius, diebus, ac noctibus, pro me sa-
crificatur Tibi. Ile lez wyplynelo/z oczu naymilsey Må-
tki moiej. ktoremi/ pożeracjacy ogien/ Twoi ey przeciwko
mnie sprawiedliwoscí Boże/we dnie y w nocy/gasila/ty-
le w Krew dystylowanego serca/krewowych Offiar/cyle
calopalenia ofiarowala! Non enim satis eloquor, quan-
tu maiore solitudine, me parturiebat spiritu, quam carne
pepererat. Trudno wymowiec/ iako vsielniey/ iako tro-
stliwiey/ iako daleko bolesniey synow swoich rodzila/ w
Duchu; niž przed tym/w ciele porodzila! toties illos, par-
turiens, quoties a Te deuiare cernehat. Tyle razy ich ro-
dzae/ile razy vstepnych/abo przestepnych/pobaczyla. Nie
miała tey tristliwości/ o Dzietki swoie/ ona Pani Må-
tka Matt. 20. 21, ktora niedbala o szczesliwe ich/ w Du-
chu/vrodzenie. teg tykó ſuka/aby ich/iakich takich/zlych
lubo dobrych/byle wysokimi Dignitarzami/vtworzyla.
Przystapiwszy do Pana/ mi z tego ni z owego: Dic, vt
fedeant, hi duo filij mei, vnuis ad dextram, alter ad sinistrā,
in Regno tuo. Niechże mily Panie/ten moy Jakub bedzie
Prymásem/ ad dextram tuam. Niechze y Jan [poniewaz
y on ma sie do Duchowienstwa] bedzie pierwshym Bisku-
pem / abo Arcybiskupem/ ad sinistram. Niech mája/pier-

wże Koronne/ Królestwá twego Tytuly/ Godności/
Prälatury. Coś też Pan/ná te Promocyę / Nescitis
quid petatis. Nie rozumnaś ty Matka/mowi Pan Iezus,
miewiesz/ czegoś sie chce. Prostacye to/ niemłowie/ dopie-
rocby sie im to uczyc; nie tylko Duchowienstwá/ ale zgo-
ła nic nie umieia! A ty ich / na tak wysokie krzesta scie-
biś! Cożby robili / vt sedeant: żeby tylko mieysce zawałic:
tylko siedzieć / O trzebász to Królestwu Niebieskiemu/
obrotowych/prácowitych/spráwnych/miegniszych/ nie sie-
dzacych/ Dignitarzow! O trzebász to/ trzebá; pierwey/
nie ieden kubek żołci/ y piolurow gorzkosci / aż do dnia
wysarknac; trzebá sie nie raz dobrze zapocic; nisž przy-
dzie vsiesć. Rozumiała rāPáni Žebedeuszowa; że ja
jednym Dic, nie staraiac sie o Duchowne/ o zbawienie
pociechy z dźiatel swoich/wszystkie doczesne [o ktorze same
prosi] szczęścia y radości Działkiem swoim wyiednac
miała! Dic vt hi duo filij mei &c.

Podobnych pociech/ Pátrycius/ Ociec Augustyná
Świetego/ życzył/ y wyglądał po Augustynie. O ni-
czym nie myślac/ tylko o wmiętach/ o rozmóżeniu Domu
ziego/ o interesach prywatnych/ o pożytkach domo-
wych. Ale Matka kroda go z bolescia vrodzilá / y po-
wtore z memińszcza rodzilá/ słysząc wEwangeliey słowá
zbawicielá/do Nikodemá: nisi quis renatus fuerit denuò
non potest videre Regnum Dei. Ioan. 3. 2. Jesli sie kto
powtore nie vrodzi/ nie może/ nie tylko dostapic/ Kró-
lestwá Niebieskiego / ale y zdaleka na nie półzaci; nie
kontentujac sie/że go raz vrodzilá/wedle ciälá; precz In-
suly/Honory/Tytuly: precz wszystkie pociechy swietekie
odrzuciwszy/ktores po nim mieć / abo sie ich spodziewać/
mogłá/

moglā / Maiore solicitudine, parturiebat spiritu. / z wielzą
trudnością / z wielzą bolescią rodzącą go wedle Duchą :
Samey chwaly Bożej z niego / samego Zbawienia iego /
szukając / z taką wsielnością / że gózie się tylko obrócił /
wśród za nim dżiwna barża / a Bogą pełna Niewiasta /
biegającą / pływałą / a prawie latą / y za morze wczętaia-
cego gonilią / bez przestanku płaczac / y żebreżac w Bogą na-
wrocenia iego. Gożekolwiek wstydząc / o wezonym y
pobożnym Biskupie / abo Meżu ; bieżałą / żebrała / nie o
promocję / nie o tliste Beneficium ; ale / żeby z iey Augu-
styinem / mowil ; iego do Bogą obrócił ; z złego dobrym
wezyni. A zatym fieri non potuit ut filius tantarum lacry-
marum periret. mowil iey ieden Biskup. Nie možna rzecz
była / aby syn / tak wielkich / y tak wielu leż / miał byl zgি-
nać. An enim Deus misericordiarum sperneret, cor contri-
tum, & humiliatum, Videlæ castæ & sobrie! Niemožna /
aby Bog Milosierdzia / miał byl wzgardozić / sercem seru-
bony / w dowy tak czystej ! tak trzeźwowej ! frequentan-
tis eleemosynas ; -- seruientis Sanctis tuis : nullum diem
prætermittentis, oblationem ad altare ; bis in die, mane, &
vespere, in Ecclesiam tuam, sineulla intermissione venien-
tis ! Tak wielkiej ialmuñice / tak pospolitej slug Bożych /
slugi / tak wielkiej Nabožnicy / ktora / tak wielu Ofiar
Przenaswietzych / nigdy / żadnego dnia / nieopuszczala !
ktora od switu do południa / z południa do wieczora /
z Kościola niewychodzącą ! A przychodziła ta zacna
Pani do Kościola non ad vanas fabulas , & aniles loqua-
citates nie dla conuersaciey / nie dla rozywki / nie dla wie-
domowości / albo dla śmieszkom / baleczek / żarteczków /
dworności ; tego / abo owego / obaczyc ; tey / abo owej /

stroy/ ozdoby/ nicewac/ wyśmiac/ ábo tylko przymowic,
Nie dla tego do Kościoła rgeszczala/ nie. Dla cęgosz :
vt Te audiret in Tuis sermonibus, & Tu illam in suis Ora-
tionibus. Źeby cie Bogá swego/ przez vstá Káznodziey-
stie/mowiącego/słuchala. Źebys ia tess Ty Boże/ Jezy-
kiem/ kzámi/ sercem całym/wszystkiami affektami wolája-
ca do ciebie/wysłuchala. Ponieważ tedy/chwały Bożey/
naprzod/ a potym zbawienia syna swego / hukala y nad
wszystkie pociechy świętekie/tego pragnelá: y náwrocenie
Augustyna/ z naywieksza pociecha swoia/ieszcze za żywotą;
y doczesnie pociechy/ (z Biskupiey iego godności/ z
wielkiej sławy/ nauki iego) które po śmierci iey násza-
pły otrzymała.

Cos troche przed śmiercią/niz ostatnia choroba zdieta/
rozmawiając duchownie/ o przyszłym żywocie/ z Augu-
stynem/rzekła: Już mi dawno mily Augustynie/nie żadny
ten świat! Źyczylam sobie jednak/ tak dugo żyć; poti-
bym cie byla Chrześcianinem/ katholikiem prawowier-
nym/ nie obaczyła. Ale żem to inż obficiey/ od P. Bogá/
odebrala/ nizem żadala/ bom cie nie tylko Chrześciani-
inem/ katholikiem / ale tess y w zakonie/ sluga osobli-
wym Bożym/obaczyła. Cos tu inż pomniej: niechaj vni-
re. Piecdziesiąt sześć lat ptzeżywszy życia swego/ a trzy-
dziesięciego trzeciego Augustyna S. wieku (mowi Augu-
styn) Anima illa Religiosa, & pia, corpore soluta est. Du-
ha ona pobożna z ciałem sie rozłączyła. Umarla; nie
umarla/bo nie mizernie umierała! zgola nie umarla/
ale w Bogu zasnela. To iey Swiete obycziae świado-
cza/ to wiara nie zmyślona pokazuje/ y głosi. Poty S.
Augustyn, l. 9. Confess. c. 12. n. 1.

Przy

Przypatrzyliście się/ wielkiej/y Przedziwnej/Wiel-
kiego/ y cudownego Augustyną/ Matce/ Monice S.
Szczęśliwszą to/ niż ta dżisiejszą/ w Ewangelię Mąt-
ka. Bo ona/ nie na śmierć/ w doczesny żywot/ wedle
ciąża; ale na wieczny żywot/ wedle Dusze/ powtore
zrodziła Augustyną. A Augustyna jednego taka zrodzi-
ły/ tyle Augustynów, tyle Augustów, ile Augustinianów, V-
zrodziła; rodzi/y do końca/ światu rodzić bedzie. Spraw-
dzoło się na tey Swietej Pani / Proroctwo Izaiaszā
C. 14.v. 1. Multi filii, desertæ, magis quam eius quæ habet
virum. Wiecey Synow/ y Corek/zrodziła Wdową/niz
mając męża. Rowzem/ gdyby była tysiąc lat z me-
żem żyła; tyleż drugie/ z żoną Augustynem mieszkał; ni-
gdyby była Moniką Swietą nie miała tyle dzieci/
y Wnuków/ ile ich w jednym Augustynie/ rodząc go Bo-
gu/zrodziła! Z jednej Reguly/ Augustyna Swietego/
iako z buynego drzewa/ latorosle; Piecdziesiąt kilka/
rożnych strojem/ krojem/ Kolorem; Rożnych funkcja-
mi/ y zabawami/ Zakonow/wyniknęło. Z których jedne
Bogomyslinych Eremitów / od świata vciekłacych
Pustelników. Drugie dżielnych w Winnicy Chrystu-
sowej/ Robotników; zapalonych ogniem Duchą S.
Kaznodziejów/ y Doktorów. Inne chorym na ratus-
ne k/ zdrowia cielesnego/ y usługiwanie ich/ dla miłości
Bożej poświęconych. Inne iako z przysięzone / a mo-
cnym/ Regule Augustyna Swietego walem/ opasane/
na zgubę poganstwa / rożnej Kawaleriey Zakonnej/
Obozy. Nie przeliczone prawie zastępy/ w Byku chwał/
y triumphow Augustyna Swietego/ lico. Tak/wiel-
kie przy tym/ Bogu poświęconych Panienek / w roż-
nych/

zych Habitach/ iako ziemstich Aniołow/ Chory ! Tak
gęste/ pokutuiacych/ a żywo dla miłości Bożej pogrze-
bionych/ nie taka zamkniete Klasztoru/ iako raczej do-
browolne groby ! Samych tych Pustelnikow/ to jest pier-
worodnych Augustynów Swietego synow/ za świade-
ctwem Baptysty Alouisyana Kawenstiego w przeszlym
wieku/ po wszyskim swiecie oraz żyiacych/ rachowá-
lo sie/ nad trzydziestu tysięcy Augustynianow ! A Bo-
gu poslubionych Augustynianek/ pod dwanaście tysie-
cy ! Co rozumieć : iak wiele ich do tych czas/ inż przy-
bylo : ktorzy Afryka/ Europe/ Azja/ y Ameryke/ nie taka
Klasztorami/ iako raczej mocnymi Kościolami swietego
Kasztelanami/ napełnili/ y umocnili. Pierwsze ozdoby Za-
koni tego/ mierodzielni Towarzystwa Augustyna s. Evi-
dius, Alipius, Possidius, iako rodzeni Augustyna s. bracia/
abo raczej w Augustyna samego/ przeistoczeni. Wielkie o-
zdoby swieci omi Biskupi/ y wiele Kościola Bożego
Doktorowie Hilarius Arelateński, Paulinus Nolanski; Pro-
sper Reginensi; Fulgentius, Russenski; Agnellus; Gaudiosus;
Quodvultdeus; ktorzy abo wielka swiatobliwościa/ abo
wielka nauka Kościol s. oświecili. A innych kto wyliczy-
kiedy Baronius twierdzi ; że na ten czas w zachodnim Ko-
ściele/ niebylo innych Kapłanow/ Pralatorow/ Biskupow/
Patriarchow; tylko wszyscy z tego Pustelnizkiego Augu-
styna s. Zakonu! Wielkie Ozdoby/ z triumfalnych Laurów/
y Palm zwyciestkich/ bo Mieczenstich/ świadkow Chrystusowych/ ktorzy zaraz/ pierwszki Zakonu swego/ hojnnie
wylana krewia dla Prawdy/ dla Chrystusa/ w Africe/ po-
poswiecili y oświecili. kiedy dwą tysiąca pieczęci : Przez
rożne Heretyki/ y Tyranny/ przez Donatysty/ Ariany/ Cir-
cum-

cumcelliones [ktore to ich nazwisko/ w Polstiu iezuic
brzmi. Tulacze/Hultae] przez Longobardy/Hunry/Go-
thi/Mortmány/Wandale/y insser pozabiciami. Za naszych
iuz Časow/wiele swieisszych; ktorzy w Indiach/w Japo-
nij/ w podziemney Americe/ swiadectwo Chrystusowi/
krwia swoia dali! Wielkie ozdoby : z Gorliwo-wymo-
wanych Kaznodziejow/ y rzeczywistych Doktorow! Wielka o-
zdoba/pierwszego Klasztoru Paniinstie w Tagascie/Piere-
wsza Rzieni/ abo Starza. S. Perpetua, Rodzona siostra
Augustyna s. cudami/ slawna : swiete Basilica y Felicitas,
stryjeczne tegosz Augustyna siostry/ tegosz Klasztoru Au-
gustynianki. Blogoslawione Rita de Cassia, Christina,
Maxima, Clara de Monte-falco cudowna swietica! Kto
te ozdoby : kto tak wiele Dziatek : tak wiele Augustow, P.
Bogu vrodzil : Monika swieta/ jednego/ powtore Au-
gustyna rodzac tak wielu vrodzila. Niechce y niemoge;
innych Reguly/Augustyna s/ Zaconow w ten szczuply Pa-
negyrik ciesnic! Bo/ktoszby choc naywymowniejszy za-
rok stonczyl Kazanie/ gdyby wszyskie ozdoby/ wszyskie
pozynki/w Kościele Bożym/wszystkich Latorosli/z Regu-
ly Augustyna s. wynikajacych/opisac chcial. Dosyc wspo-
mnieć tylko/ że w tey Regule jest kilka Zaconow/ choc pod
jednym imieniem Canonicoru Regularium/ rożnych iednak!
Dosyc powiedziec: że do Reguly Augustyna s. należa wiel-
cy y głowni Patriarchowie/ Swieci Norbert y Domini-
nik! Oiak nieprzeliczone Zastepy pod ich Choragi wiamy
Wielkich swiastobliwoscia / wielkich nauka/ wielkich
wselakiem Kościola Bożego/ Insulami y godnościami/
wielkich/ w Purpurze krwie Mieczniestey rascinieiacych
Augustow! ktorych/ że Monika s. jednego Augustyna P.
Bogu

Bogu vrodzic / vrodzilá : wnosić koniecznie krzebá / że Multi filij deser-
te, magis quam eius quæ habet virum. Płodnicy byla Wdowia/
mę Mójka ! A ponieważ tak wiele Augustów y Augustinow ile
Augustinianow Bogu vrodzilá / to nic słusneyego nie bedzie / iako ja
Augustam Matrem, Augusta Nową nazwać ! ktorey / dnia dżisieyżes-
go Kochający Wnukowie / (prawodżiwiey rzekę Synowie / bo w Synu
i ey Augustinie zrodzeni) dorocne Augustalia sprawujac ! Za to iey /
rodziszym / bo Synowski affektum / dżielnia : że / temiss lžami / kore-
mi Augustina bolesnie rodzilá / onych tez vrodzilá. A o raz prosta : żeby
ich / iako Kochające Mücka / y daly / pielegnować y z Mierzyńskiego/
spuśczać oká / na tym pādole plieżu nigdy / niechciała.

Prosimy eis y my / o Izawa Mátko ! vpros nám Izy / y jal serde-
czy / na oplakanie grzechów naszych ! Vpros strucha nadprzyrodzonej /
z Aktem miłości Bożej / w godzine smierci naszej ! Może tu być y no
tym Kościele/dżis / Augustin laki drugi / który sie od Przykazania Bożego.
od prawowierney / oblałal wiary / y iefze bloka : pokaz mi pewny /
(bo hoynie złany / lžami twoym) Monilo święta flak do Cieba! Vpros
mu pretkie obażenie / nawioczenie / sejera Pokuta. Jeżeli zań / Izy twote
bedzieś Bogu swoemu / presentowała ? Fieri non potest, vt filius tan-
tarum lacrymarum, pereat ! nie można / aby zginal !

Vpros Nowa Augusto, Augustom nászym Polskim, Państwu Naiásniey-
szemu ; Augustae Domus, & votorum suorum, perennitatem.
Vpros Naiásnieysey Augusticie nássey Polskiey / MARIY KAŽI MIERZE
Páni nássey Młodocinwey / ktora in spem publicata, na pocieche Nia-
tadwo y całego Kołestwa / przed tezsmá dñiami / Naiásnieysego Po-
tomka sejeshwie na świat wydala : wprzod mu/ niž sis vrodzil ; nie rob-
lami y iedwabiāmi / ale Błogosławienstwem Boskiem ; przez tak dlu-
go geste / a wielka cibę / na to zakupione / Ofiary Przenaswietse / Ko-
lebki stala / y do tego momentu flac nie przedstawia] Vpros nowie / aby gdy
sie naprzod / o Ciebie skle y zbarwienne / tak pilnie / tak rosnliwie
flata ; y dożesne tez Pośiechy / których sobie życz /
z niego orzynamala / Amen ! Amen !

